

A בס"ד

Intro

Today we will begin the fourth Perek בע"ה and learn דף נ of מסכת עבודה זרה.

Some of the topics we will learn about include:

שלוש אבנים זו בצד זו בצד מרקוליס

If there were three stones laying side by side near the מחלוקת רבי ישמעאל וחכמים of מרקוליס, whether the stones are forbidden or permitted in all benefits.

The distinction of

תפיסה אחת

שתי תפיסות

Whether there is no separation between the stones and the מרקוליס, OR there is a separation;

עובדין לשברים

There is a Machlokes whether עכו"ם worship pieces that broke away from an עבודה זרה.

עבודה זרה

יש לה ביטול

If a non-Jew nullifies an עבודה זרה, it becomes permitted.

However,

תקרובת עכו"ם

אין לה ביטול

If a non-Jew nullifies the offerings of an עבודה זרה, they remain forbidden.

The Machlokes regarding

תקרובת מרקוליס

Whether the stones that are thrown to the מרקוליס are considered offerings, for which ביטול is not effective.

B

The two Breisos, which רב יוסף בר אבא held cannot be explained;

Regarding

תקרובת מרקוליס

And regarding

מתליעין ומזהמין

To make improvements to trees during שביעית and חול המועד.

The distinction between

אוקומי אילנא שרי

אברויי אילנא אסור

During שביעית, it's permitted to maintain the existing growth of a tree, but it's forbidden to cause new growth to a tree.

A

שלוש אבנים
זו בצד זו בצד מרקוליס

תפיסה אחת
שתי תפיסות

עובדין לשברים

עבודה זרה
יש לה ביטול

תקרובת עכו"ם
אין לה ביטול

B

The two Breisos,
which רב יוסף בר אבא held
cannot be explained;

תקרובת מרקוליס

מתליעין ומזהמין

אוקומי אילנא שרי
אברויי אילנא אסור

1 So, let's review ...

Zugt Di Mishnah

רבי ישמעאל אומר

שלש אבנים זו בצד זו בצד מרקוליס

אסורות

ושתים מותרות

רבי says if there were stones laying side by side near the עבודה זרה of מרקוליס, it depends:

Three stones are forbidden in all benefits, but two stones are permitted in all benefits.

The חכמים disagree and hold that the amount of stones is irrelevant. Rather,

שנראות עמו אסורות

ושאין נראות עמו מותרות

Stones that are close to the מרקוליס are forbidden, and stones that are far from the מרקוליס are permitted.

The Gemara explains the Machlokes as follows:

בידוע שנשרו מכנו

דברי הכל אסורות

If it is known that these stones certainly fell from the מרקוליס, all agree that the stones are forbidden regardless of their amount and closeness.

And even though regarding other עבודה זרה some hold

אין עובדין לשברים

The עכו"ם do not worship pieces that broke away from the עבודה זרה;

However, regarding מרקוליס all agree that

עובדין לשברים

The עכו"ם do worship the stones that fell from the עבודה זרה;

Because of the following distinction:

עבודת כוכבים

דלאו היינו אורחיה

Most idols are in one piece and it's unusual for part of it to break off from it. Therefore, if it does, they don't worship the separated part.

However,

מרקולית

דמעיקרא תבורי מיתברי

היינו אורחיה

The מרקוליס consists of several loose stones and it's not unusual some to fall off. Therefore, they do worship the separated stones.

1

משנה

רבי ישמעאל אומר

שלש אבנים זו בצד זו בצד מרקוליס
אסורות
ושתים מותרות

Three stones laying side by side near the מרקוליס of עבודה זרה, are forbidden in all benefits, but two stones are permitted in all benefits.

חכמים

The amount of stones is irrelevant. Rather. . .

שנראות עמו אסורות
ושאין נראות עמו מותרות

Stones that are close to the מרקוליס are forbidden, and stones that are far from the מרקוליס are permitted.

בידוע שנשרו מכנו
דברי הכל אסורות

If it is known that these stones fell from the מרקוליס, all agree that the stones are forbidden regardless of their amount and closeness.

And even though regarding other עבודה זרה some hold

אין עובדין לשברים

The עכו"ם do not worship pieces that broke away from the עבודה זרה;

However, regarding מרקוליס all agree that

עובדין לשברים

The עכו"ם do worship the stones that fell from the עבודה זרה;

Because of the following distinction:

עבודת כוכבים

דלאו היינו אורחיה

Most idols are in one piece and it's unusual for part of it to break off from it. Therefore, if it does, they don't worship the separated part.

However,

מרקולית

דמעיקרא תבורי מיתברי
היינו אורחיה

The מרקוליס consists of several loose stones and it's not unusual some to fall off. Therefore, they do worship the separated stones.

2

And, the Gemara continues;

בסתמא

If it is not known for certain whether these stones fell from the מרקוליס, it depends:

במקורבות

דברי הכל אסורות

If the stones are close, within one אמה of the מרקוליס, and it is possible that they fell from the מרקוליס, all agree that the stones are forbidden.

The Machlokes is merely in a case of

בסתמא ובמרוחקות

If the stones are further than one אמה, but within four אמות, we assume that they did not fall from the מרקוליס. However,

רבי ישמעאל holds

עושין מרקוליס קטן בצד מרקוליס גדול

The עכו"ם would build a small מרקוליס beside a large

מרקוליס. Therefore,

שלוש דדמיין למרקוליס אסורות

שתיים מותרות

Three stones are forbidden, because this is the minimum amount of a מרקוליס, while two stones are permitted, because this is less than the usual amount of a מרקוליס.

While the חכמים hold

אין עושין מרקוליס קטן בצד מרקוליס גדול

The עכו"ם do not build a small מרקוליס beside a large מרקוליס. Therefore, regardless of the amount,

נראות עמו אסורות

שאין נראות עמו מותרות

If the stones are close, within one אמה, they are forbidden, because we assume that they fell from the מרקוליס, but if the stones are farther than one אמה, they are permitted, because we assume that they did not fall from the מרקוליס.

=====

2

בסתמא

If it is not known for certain whether these stones fell from the מרקוליס, it depends:

**במקורבות
דברי הכל אסורות**

If the stones are close, within one אמה of the מרקוליס, and it is possible that they fell from the מרקוליס, all agree that the stones are forbidden.

בסתמא ובמרוחקות

If the stones are further than one אמה, but within four אמות, we assume that they did not fall from the מרקוליס.

חכמים

**אין עושין
מרקוליס קטן
בצד מרקוליס גדול**

The עכו"ם don't build small מרקוליס beside a large מרקוליס.

Therefore, regardless of the amount,

**נראות עמו אסורות
אין נראות עמו מותרות**

If the stones are close, within one אמה, they are forbidden, because we assume that they fell from the מרקוליס, but if the stones are farther than one אמה, they are permitted.

רבי ישמעאל

**עושין
מרקוליס קטן
בצד מרקוליס גדול**

The עכו"ם would build a small מרקוליס beside a large מרקוליס.

**שלוש דדמיין למרקוליס
אסורות**

Three stones are forbidden, because this is the minimum amount of a מרקוליס, while two stones are permitted, because this is less than the usual amount of a מרקוליס.

3 The Gemara now asks that there seems to be a contradiction in the opinion of רבי ישמעאל:
In our Mishnah, רבי ישמעאל says
שנים מותרות
Two stones within four אמות are permitted.

While in the Braisa רבי ישמעאל says
שנים בתפיסה לו
שלו אפילו מרוחקות אסורות
Two stones within four אמות are forbidden, and three stones even farther than four אמות are forbidden.

רבא explains as follows;

The Braisa refers to

בתפיסה אחת

שנים אסורות

If there was no separation between the stones and the מרקוליס, then four אמות are considered מקורבות and all agree that even two stones are forbidden, because we assume that they fell from the מרקוליס.

While the Mishnah refers to

בשתי תפיסות

שנים מותרות

If there was a mound separating between the stones and the מרקוליס, then four אמות are considered מרוחקות and in this case רבי ישמעאל holds that two stones are permitted, because they did not fall from the מרקוליס, but three stones are forbidden, because they are considered a מרקוליס קטן.

=====

The Gemara proceeds with the following incident:

בי ינאי מלכא חרוב

אתו עכו"ם אוקימו ביה מרקוליס

After the house of ינאי המלך was destroyed, some עכו"ם came and made a מרקוליס from its stones. Then,

אתו עכו"ם אחריני דלא פלחי למרקוליס

שקלינהו וחילו בהן דרכים וסטרטאות

Other עכו"ם that did not worship the מרקוליס dismantled the stones and used them to pave the roads.

איכא רבנן דפרשי

ואיכא רבנן דלא פרשי

There were some רבנן who refrained from using these roads, while other רבנן continued to use these roads.

3

A contradiction in the opinion of רבי ישמעאל

In the Braisa

רבי ישמעאל says

**שנים בתפיסה לו
אסורות
שלו אפילו מרוחקות
אסורות**

Two stones within four אמות are forbidden, and three stones even farther than four אמות are forbidden.

In our Mishnah,

רבי ישמעאל says

**שנים
מותרות**

Two stones within four אמות are permitted.

רבא

The Braisa refers to

**בתפיסה אחת
שנים אסורות**

If there was no separation between the stones and the מרקוליס, then 4 אמות are considered מקורבות and all agree even 2 stones are forbidden, because we assume that they fell from the מרקוליס.

While the Mishnah refers to

**בשתי תפיסות
שנים מותרות**

If there was a mound separating the stones and the מרקוליס, then four אמות are considered מרוחקות and in this case רבי ישמעאל holds that two stones are permitted, because they did not fall from the מרקוליס, but three stones are forbidden, because they are considered a מרקוליס קטן.

בי ינאי מלכא חרוב

אתו עכו"ם

אוקימו ביה מרקוליס

After the house of ינאי המלך was destroyed, some עכו"ם came and made a מרקוליס from its stones.

אתו עכו"ם אחריני דלא פלחי

למרקוליס

שקלינהו וחילו בהן דרכים

וסטרטאות

Other עכו"ם that did not worship the מרקוליס dismantled the stones and used them to pave the roads.

איכא רבנן דפרשי

ואיכא רבנן דלא פרשי

There were some רבנן who refrained from using these roads, while other רבנן continued to use these roads.

4 And the Gemara explains that their Machlokes was whether stones that are thrown to the מרקוליס are considered עבודה זרה, offerings to the עבודה זרה:

The רבנן דפרשי held that these stones are considered תקרובת and therefore, תקרובת עכו"ם אין לה בטילה עולמית can never be nullified. It remains forbidden forever, as the Pasuk states, ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים Offerings to עבודה זרה are compared to a מת, a dead body, which is אסור בהנאה; and מה מת אין לו בטילה לעולם אף תקרובת עכו"ם אין לה בטילה לעולם

While the רבנן דלא פרשי held that the stones are not considered תקרובת, but rather become part of the עבודה זרה. Therefore, ביטול is effective. They hold that it's not considered עבודה זרה, because בעינא כעין פנים וליכא תקרובת עבודה זרה is only if it's performed in the same manner, להבדיל, as the עבודה in the בית המקדש. And as Rashi cites the source in the Pasuk זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו And there is no עבודה of throwing stones in the Bais Hamikdash.

=====

4 Their Machlokes was whether stones that are thrown to the מרקוליס are considered עבודה זרה, offerings to the עבודה זרה:

רבנן דפרשי
held that these stones are considered תקרובת
and therefore,
תקרובת עכו"ם אין לה בטילה עולמית
can never be nullified.
It remains forbidden forever,
as the Pasuk states,
וַיִּצְמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים
Offerings to עבודה זרה are compared to a מת,
which is אסור בהנאה; and
מה מת אין לו בטילה לעולם
אף תקרובת עכו"ם אין לה בטילה לעולם

רבנן דלא פרשי
held that the stones are not considered תקרובת,
but rather become part of the עבודה זרה.
Therefore, ביטול is effective.
They hold that it's not considered עבודה זרה,
because
בעינא כעין פנים וליכא
תקרובת עבודה זרה is only if it's performed in the same
manner, להבדיל, as the עבודה in the בית המקדש.

And as Rashi cites the source in the Pasuk
זֹבַח לְאֱלֹהִים יִחְרָם בְּלֹא ה' לְבַדּוֹ
And there is no עבודה of throwing stones
in the Bais Hamikdash.

5

The Gemara proceeds with רבה בר ירמיה mentioning two Breisos, which רב יוסף בר אבא held cannot be explained, while others did explain them:

1.

רבה בר ירמיה

first mentioned the following Braisa:

עכו"ם שהביא אבנים מן המרקוליס

וחיפה בהן דרכים וטרטיאות

מותרות

If a non-Jew built a road with stones from a מרקוליס, the stones are permitted, because his ביטול is effective.

רב יוסף בר אבא asked

לית נגר ולא בר נגר דיפרקינה

Why are the stones permitted?

These stones are considered תקרובת, for which ביטול is not effective?

While רב ששת explained

בעינא כעין פנים וליכא

The stones are not considered תקרובת and the ביטול is effective, because there is no such עבודה in the Bais Hamikdash.

2.

רבה בר ירמיה mentioned a second Braisa:

מתליעין ומזהמין בשביעית

ואין מתליעין ומזהמין במועד

During the שמיטה year, one is permitted to do the following:

מתליעין

To remove worms from the trees; and

מזהמין

To tie fertilizer onto a tree whose bark peeled off;

However, during חול המועד one is forbidden to do so.

And

כאן וכאן אין מגזמין

During both Shmittah and חול המועד it's forbidden to cut off a branch to cause the tree to produce more branches.

And

וסכין שמן לגזום

בין במועד בין בשביעית

During both Shmittah and חול המועד one is permitted to smear oil on an exposed cut on a tree, to prevent the tree from drying out and dying.

5

רב יוסף בר אבא

first mentioned the following Braisa:

1

**עכו"ם שהביא אבנים מן המרקוליס
וחיפה בהן דרכים וטרטיאות
מותרות**

If a non-Jew built a road with stones from a מרקוליס,
the stones are permitted,
because his ביטול is effective.

?

רב יוסף בר אבא

לית נגר ולא בר נגר דיפרקינה

Why are the stones permitted?
These stones are considered תקרובת,
for which ביטול is not effective?

רב ששת

בעינא כעין פנים וליכא

The stones are not considered תקרובת
and the ביטול is effective, because there is no such עבודה in
the Bais Hamikdash.

רב יוסף בר אבא

mentioned a second Braisa:

2

**מתליעין ומזהמין בשביעית
ואין מתליעין ומזהמין במועד**

During the שמיטה year,
one is permitted to do the following:

מזהמין

To tie fertilizer onto a tree
whose bark peeled off;

מתליעין

To remove worms
from the trees;

However, during חול המועד one is forbidden to do so.

And

כאן וכאן אין מגזמין

During both Shmittah and חול המועד it's forbidden
to cut off a branch to cause the tree
to produce more branches.

And

**וסכין שמן לגזום
בין במועד בין בשביעית**

During both Shmittah and חול המועד one is permitted
to smear oil on an exposed cut on a tree, to prevent the
tree from drying out and dying.

6 רב יוסף בר אבא asked
לית נגר ולא בר נגר דיפרקינה
As the Gemara explains, רב יוסף בר אבא's question was
only regarding חול המועד in that
זיהום אסור
סיכה מותר

מאי שנא האי דשרי ומאי שנא האי דאסור
האי אוקומי והאי אוקומי
Why is סיכה permitted and זיהום forbidden?
Both are done for the same purpose, to maintain the tree?

However, רב יוסף בר אבא had no question regarding מתליעין ומזהמין in that
בשביעית מותר
ובמועד אסור
Because regarding שביעית
מלאכה אסר רחמנא
טירחא שרי
To perform a מלאכה is forbidden, but to exert oneself by
working hard on something that is not a מלאכה such as
מתליעין ומזהמין is permitted.
However, regarding חול המועד
אפילו טירחא נמי אסור
Exerting oneself, even on something that is not a מלאכה, is
forbidden.

6

רב יוסף בר אבא
לית נגר ולא בר נגר דיפרקינה
As the Gemara explains,
רב יוסף בר אבא's question was only
regarding חול המועד in that
זיהום אסור – סיכה מותר
מאי שנא האי דשרי
ומאי שנא האי דאסור
האי אוקומי והאי אוקומי
Why is סיכה permitted and זיהום forbidden?
Both are done for the same purpose,
to maintain the tree?

However, רב יוסף בר אבא had no question
regarding מתליעין ומזהמין in that
בשביעית מותר – ובמועד אסור
Because regarding שביעית
מלאכה אסר רחמנא
טירחא שרי
To perform a מלאכה is forbidden,
but to exert oneself by working hard
on something that is not a מלאכה such as
מתליעין ומזהמין is permitted.
However, regarding חול המועד
אפילו טירחא נמי אסור
Exerting oneself, even on something that is not a מלאכה,
is forbidden.

7 And, he had no question regarding שביעית in that
 מזהמין מותר
 מגזמין אסור
 Because
 זיהום אוקומי אילנא ושרי
 גיזום אברויי אילנא ואסור
 זיהום is permitted because it maintains the existing growth
 of the tree, while גיזום is forbidden because it causes new
 growth to the tree.

And he had no question regarding בשיעית זיהום in that the
 Mishnah rules
 מזהמין בשיעית
 While the Braisa rules
 מזהמין את הנטיעות וכו' עד ר"ה
 בשיעית לא
 One is permitted to perform זיהום only until ראש השנה, but
 afterward during Shmittah this is forbidden;
 Because
 תרי זיהומי הוי
 There are two types of זיהום;
 חד לאוקומי אילני ושרי
 וחד לאברויי אילני ואסור
 The זיהום to maintain the tree is permitted in Shmittah,
 while the זיהום to cause new growth is forbidden during
 Shmittah.

7 And, he had no question regarding שביעית
 in that
מזהמין מותר – מגזמין אסור

Because
זיהום אוקומי אילנא ושרי
גיזום אברויי אילנא ואסור
 זיהום is permitted because it maintains
 the existing growth of the tree,
 while גיזום is forbidden because it causes
 new growth to the tree.

And he had no question regarding בשיעית זיהום
 in that the Mishnah rules
מזהמין בשיעית
 While the Braisa rules
מזהמין את הנטיעות וכו' עד ר"ה
בשיעית לא
 One is permitted to perform זיהום only until ראש השנה,
 but afterward during Shmittah this is forbidden;

Because
תרי זיהומי הוי
 There are two types of זיהום;
חד לאוקומי אילני ושרי
וחד לאברויי אילני ואסור
 The זיהום to maintain the tree
 is permitted in Shmittah,
 while the זיהום to cause new growth
 is forbidden during Shmittah.

8 And he had no question regarding *סיכה בשביעית* in that our Mishnah holds

סכין שמן לגזום בשביעית
While the Braisa holds

סכין את הפגין וכו' עד ר"ה
בשביעית לא

One is permitted to smear the fruits only until ראש השנה, but afterward during Shmittah this is forbidden.

Because

הכא אוקומי אילנא ושרי
התם פטומי פירא ואסור

In our Mishnah the *סיכה* is to maintain the tree, which is permitted, while in the Braisa the *סיכה* is to enhance the fruits, which is forbidden.

8

סיכה בשביעית
in that our Mishnah holds

סכין שמן לגזום בשביעית

While the Braisa holds

סכין את הפגין וכו' עד ר"ה
בשביעית לא

One is permitted to smear the fruits only until ראש השנה, but afterward during Shmittah this is forbidden.

Because

הכא אוקומי אילנא ושרי
התם פטומי פירא ואסור

In our Mishnah the סיכה is to maintain the tree, which is permitted,

while in the Braisa the סיכה is to enhance the fruits, which is forbidden.